

Správa o príprave a realizácii podujatí a aktivít v rámci Roku Milana Rastislava Štefánika do 16. septembra 2019

Úvod

Dňa 4. mája 2019 sme si pripomenuli 100 rokov od tragickej smrti jednej z najvýznamnejších osobností slovenských dejín, generála Milana Rastislava Štefánika a 21. júla 2020 uplynie 140 rokov od jeho narodenia. Z úcty k zásluhám M. R. Štefánika o Slovensko a pri príležitosti jeho okrúhlych výročí vláda Slovenskej republiky na návrh Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a súlade so zámerom podporiť projekty reflektujúce výročia významných osobností a dejinných medzníkov deklarovaným v *Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2016 – 2020*, vyhlásila svojim uznesením 57/2019 zo dňa 6.2.2019 rok 2019 za *Rok Milana Rastislava Štefánika* a finančne a organizačne podporila vybrané podujatia a aktivity celoslovenského, regionálneho a miestneho charakteru a tiež podujatia realizované v zahraničí. Výročia sú zároveň príležitosťou pre zveľadenie najvýznamnejších lokalít, ktoré sú späté s M. R. Štefánikom.

Schválením uvedeného materiálu vláda SR vyčlenila potrebné finančné prostriedky na dôstojné celonárodné pripomenutie si osobnosti a diela generála Štefánika. Prípravu jednotlivých schválených podujatí zabezpečujú ich organizátori. Ministerstvo kultúry ich riadi prostredníctvom *Koordinačného výboru na prípravu a realizáciu podujatí a aktivít k významným výročiam M. R. Štefánika v rokoch 2019 a 2020*. Celková výška alokovaných finančných prostriedkov na tieto podujatia je spolu 3 853 222 eur, z toho 2 305 102 eur v roku 2019 a 1 548 120 eur v roku 2020, pridelených z rozpočtovej kapitoly Všeobecná pokladničná správa jednotlivým hlavným organizátorom formou rozpočtového opatrenia.

Okrem veľmi vydarenej a pozitívne hodnotenej celoslovenskej spomienky pri 100. výročí tragickej smrti M. R. Štefánika sa v rámci jeho roku (4.5.2019) sa do júla 2020 zrealizujú s finančnou podporou SR desiatky rôznych kultúrnych a odborných podujatí, z najvýznamnejších veľký výstavný projekt Slovenského národného múzea, početné koncerty, predstavenia, vedecké konferencie a publikácie.

Veľmi dôležité je, že uznesením sa konečne po rokoch zanedbávania zo strany štátu vyčlenili aj konkrétne finančné prostriedky na rozsiahlu údržbu areálu Mohyly na Bradle. Po roku 1989 prešiel areál mohyly nevyhnutnou stavebnou opravou a všetky slovenské vlády sa hrdo hlásili a hlásia k odkazu M. R. Štefánika, starostlivosť o areál mohyly však dlhé roky zostávala najmä na pleciach okolitých samospráv. Okrem odstránenia náletovej vegetácie, ktorá z veľkej časti zakrývala pohľad na mohylu a povolených výrubov, ožíva aj roky takmer opustená chata – strážnica pod Bradlom a v areáli mohyly konečne vznikne informačné stredisko (Infobod) a doteraz absentujúce dôstojné toalety. Vláda vyčlenila aj finančné prostriedky zaručujúce bežnú údržbu areálu v nasledujúcich rokoch.

Materiál *Správa o príprave a realizácii podujatí a aktivít v rámci Roku Milana Rastislava Štefánika do 16. septembra 2019* je na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložený ako iniciatívny materiál Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Správa poskytuje prehľadnú ucelenú informáciu najmä o aktuálnom stave realizácie podujatí a aktivít, vrátane ich finančného zabezpečenia, v období do 16.9.2019. Zámerom materiálu je okrem oficiálneho poskytnutia informácií o aktuálnom plnení uznesenia 57/2019 zo dňa 6.2.2019 je zároveň

aj touto cestou morálne oceniť vynaložené úsilie jednotlivých organizátorov uvedených podujatí a aktivít.

Prehľad vybraných zrealizovaných aktivít a podujatí k 16.9.2019

Celonárodná spomienková slávnosť

Celonárodná spomienková slávnosť pri príležitosti 100. výročia tragickej smrti M. R. Štefánika 4.5.2019 s účasťou trojice najvyšších ústavných činiteľov a zahraničných hostí. Súčasťou oslavy bol aj kultúrny program, prelet leteckej techniky z viacerých štátov, zoskok armádných parašutistov, slávnostné delostrelecké salvy, recepcia pre pozvaných hostí. Plánované náklady za ústredné orgány štátnej správy: **alokácia 50 000 Eur**

Hvezdáreň Paríž – hvezdáreň Meudon

V týchto dňoch vrcholí príprava dočasnej umeleckej expozície realizovanej študentmi a pedagógmi Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave vo vstupnej časti na prízemí historickej hlavnej budovy hvezdárne (október 2019), plánované sú stavebné úpravy bývalej pracovne M. R. Štefánika a príľahlých priestorov v uvedenej budove, polozenie symbolického základného kameňa expozície M. R. Štefánika v Meudone, rekonštrukcia pavilónu príprava stála expozícia o M. R. Štefánikovi. Náklady priebežne čerpané v plánovanej výške **0 Eur**.

Náklady zatiaľ čerpané: **alokácia 180 000 Eur**

Medzinárodná konferencia Milan Rastislav Štefánik - Muž Slnka

Medzinárodná konferencia Milan Rastislav Štefánik - Muž Slnka, 24.4.-26.4.2019 Piešťany, venovaná jeho vedeckému dielu, životu a dokumentácii historických prameňov v pamäťových a fondových inštitúciách. Ako astronóm sa Štefánik venoval Venuši, Jupiteru, Slnku a najvyššej vrstve jeho atmosféry – koróne. Mimoriadne oceňovaná je jeho snaha o vybudovanie hvezdárne na Tahiti. Bol aj zakladateľom francúzskej vojenskej meteorológie. Konferencia zároveň pripomína aj 20. výročie letu prvého slovenského kozmonauta, ktorý vo vesmíre realizoval výskumný vedecký program Štefánik. Organizátormi konferencie boli Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV, Spoločnosť M. R. Štefánika a Slovenská ústredná hvezdáreň v Hurbanove. Plánované náklady v procese záúčtovania.

Zrealizovaná panelová výstava z produkcie MZVEZ SR „MRŠ – veľký slovenský a európsky diplomat“ pre ZÚ / SI SR.

Náklady zatiaľ čerpané: **6375 Eur**

Pamätná známka M. R. Štefánik v darčekom obale MZVEZ SR. Náklady zatiaľ čerpané **3.015,54 Eur**.

Pamätná 10 Eur minca M. R. Štefánik v darčekom obale MZVEZ SR.

Náklady zatiaľ čerpané: **2974,07 Eur**

Mediálne aktivity Ministerstva kultúry SR (printové výstupy – opakovane celoslovenské periodiká, audiovizia (napr. opakovane reportáže a diskusie TA3, RTVS, Pravda, aktualita.sk,...), sociálne siete.

Náklady priebežne čerpané: **alokácia 180 000 Eur**

Mediálne aktivity realizované RTVS a TASR prebiehajú priebežne. Najdôležitejší bol priamy prenos z celoslovenskej spomienky. Náklady na jednotlivé aktivity priebežne čerpané v plánovanej výške **143 000 Eur**

Pedagogické rozhľady- zostavenie a vydanie dvoch čísel časopisu venovaných M. R. Štefánikovi - výstupy a listy z konferencií, odborných seminárov a pedagogických pozorovaní. Tvorba príspevkov do časopisu „Pedagogické rozhľady“ tematicky zameraných na osobnosť M. R. Štefánika, grafická úprava a tlač časopisu Pedagogické rozhľady č. 1 v náklade 3 000 ks vrátane distribúcie školám. Realizácia odborných seminárov na tému Osobnosť M. R. Štefánika v edukačnom procese v základných a stredných školách. Do vzdelávania bolo zapojených 528 pedagogických zamestnancov. Tvorba metodických materiálov pre pedagogických zamestnancov. Realizácia výtvarnej súťaže „Život a dielo M. R. Štefánika“, inštalácia žiackych prác v priestoroch RP MPC Bratislava. Náklady čerpané do 31.8.2019: **4 710,24 Eur**

Československá republika a postava M. R. Štefánika v knižnej a učebnicovej tvorbe vo fonde Slovenskej pedagogickej knižnice. Výstava prebieha od 11.4.2019- do konca júna 2020 s nákladmi na jej zabezpečenie (inštalácia výstavy, scenár, výtvarný architekt, vernisáž, občerstvenie, tlač, sprievodné podujatia). Náklady čerpané: **5000 Eur**

M. R. Štefánik vo svetle medzi predmetového prístupu a jeho uplatnenia v edukačnej praxi. Tvorba podporného didaktického materiálu a metodického materiálu k výučbe o M. R. Štefánikovi na základných a stredných školách. Tento materiál bude čoskoro (približne o mesiac) zverejnený na metodickom portáli ŠPÚ a voľne prístupný pre učiteľov. Obsahuje teoretické informácie o živote M.R. Štefánika z pohľadu predmetov dejepis, občianska náuka, slovenský jazyk a literatúra, geografia a fyzika. Prakticky prepája dejepis s vymenovanými predmetmi a ukazuje na príklade Štefánika, že je možné spojiť humanitné vzdelávanie s prírodovedným a jazykovým. Je využiteľný v základných aj stredných školách, špeciálne gymnáziách. Náklady čerpané na zaplatenie externých spolupracovníkov (dohody o vykonaní práce), ktorí pripravili metodické doplnenia za predmety občianska náuka, fyzika, geografia a slovenský jazyk a literatúra a zaplatenie jazykovej korektúry a odbornej korektúry, ktorá ešte prebieha. Náklady čerpané: **5000 Eur**

Komplexný výstavný a expozičný projekt Slovenského národného múzea a partnerov **Milan Rastislav Štefánik | Generál – Osloboditeľ**. Vernisáž výstavy plánovaná na Bratislavskom hrade 29.10.2019 (Rytierska sieň). Autormi námetu a scenára sú Branislav Panis, Radoslav Ragač a Miloslav Čaplovič. Scenár je plánovaný do dvoch základných častí. Prvá rozpráva príbeh M. R. Štefánika od jeho narodenia až po jeho tragickú smrť, druhá časť pracovne nazvaná Život po živote je príbehom prijímania jeho pamiatky a odkazu počas posledných 100 rokov. Podstatná časť exponátov pochádza zo zbierky Slovenského národného múzea, ale počíta sa aj so zapožičaním zbierok zo zahraničia (napr. Múzeum armády v Paríži, Národní galerie v Prahe) a zo Slovenska (Slovenská národná galéria, Slovenský národný archív, Balneologické múzeum, Vojenský historický ústav, Východoslovenské múzeum, a iné). Z finančných prostriedkov určených na rok 2019, ktoré získalo SNM v sume 330 000 Eur, bolo 30 000 Eur presunutých na VHÚ Bratislava a časť prostriedkov minutých na reštaurovanie a konzervovanie zbierkových predmetov z pozostalosti MRŠ a ich využitie je plánované na výstavách o MRŠ v Bratislave, Prahe, Košariskách a Paríži. Finančné prostriedky plánované na rok 2019 budú minuté na prípravu a realizáciu výstavy, úhrady

autorských honorárov a slávnostné otvorenie výstavy. SNM rokovalo o realizácii výstavy s Národním múzeom v Prahe (dohodnutý termín otvorenia v apríli 2020 s trvaním do konca septembra 2020). V lete 2020 je plánovaná reінštalácia expozície na Košariskách. Na jeseň 2020 je plánovaná aj realizácia výstavy v Múzeu armády v Paríži po potvrdení priestorových možností realizácie klasickej výstavy, alebo inej formy – panelovo digitálnej. Súčasťou bude napríklad nový slovenský komiks určený pre mladú generáciu.

Náklady čerpané cca:

80 000 Eur

Uskutočnené plánované aktivity organizované v **zahraníčí** našimi zastupiteľskými úradmi a kultúrnymi inštitútmi k významným výročiam M. R. Štefánika, čerpanie finančných prostriedkov:

Maloformátové vystúpenia umelcov (najmä koncertných) organizované jednotlivými zastupiteľskými úradmi SR. Náklady čerpané:

14 758,50 Eur

Slávnostné odhalenie busty M. R. Štefánika v aleji osobností, Peking, Chaoyang park.

Náklady čerpané:

2 500 Eur

Vyhotovenie a osadenie busty M. R. Štefánika, International Sister City Museum Harbin.

Apríl/máj 2019. Náklady čerpané:

5 000 Eur

Kultúrne podujatie pri príležitosti 100. výročia úmrtia M. R. Štefánika, 30.7.2019, panelovej výstavy a kultúrny program krajanského FS Ostroha. Priestory Zastupiteľského úradu SR

Dublin, Írsko. Náklady čerpané:

650 Eur

Našiel som si v širom poli ... - literárno-hudobná kompozícia zoskupenia Danubius Octet

Singers. Spolu 2 vystúpenia –Paríž, Meudon. Náklady čerpané:

11 000 Eur

Pamätný akt na letisku Campoformido (Udine), odkiaľ M. R. Štefánik odletel na poslednú cestu domov. 10. -15. máj 2019. Organizátor: Zastupiteľský úrad SR/ SI Rím.

Náklady čerpané:

1 130,24 Eur

Kultúrny večer k výročiu M. R. Štefánika. Máj 2019, Zastupiteľský úrad SR/ SI Rím.

Náklady čerpané:

8 340,50 Eur

Pamätný akt v Ríme pri príležitosti odovzdania bojovej zástavy československej légie

máj 2019, Rím, Benátske námestie. Náklady čerpané:

100 Eur

Noc múzeí a galérií vo Vojenskom historickom múzeu v Piešťanoch, Dukle a Svidníku.

Areál VHÚ - Vojenského historického múzea – Svidník a Piešťany. Máj 2019. Akcia určená pre širokú verejnosť, pripravená pri príležitosti 100. výročia úmrtia M. R. Štefánika v rámci Noci múzeí a galérií. Cieľom podujatia pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí, bolo v maximálnej miere prezentovať kultúrne dedičstvo, význam jeho záchrany a ochrany a šírenie informácií o kultúrnej rozmanitosti jednotlivých krajín a regiónov Európy, s osobitným dôrazom na život a dielo gen. M. R. Štefánika. Náklady čerpané:

3000 Eur

Deň ozbrojených zložiek a záchranných systémov s deťmi. Areál VHÚ - Vojenského historického múzea – Piešťany. 7.9.2019. Akcia určená pre širokú verejnosť, s dôrazom na

mladú generáciu, ktorá bola pripravená pri príležitosti 100. výročia úmrtia M. R. Štefánika. Prezentácia významného výročia na kultúrno-spoločenskom a športovom podujatí celoslovenského charakteru, v rámci ktorého príslušníci ozbrojených a záchranných zložiek pútavou formou predstavili mladej generácii modernú a historickú techniku, ktorá bola zaradená do výzbroje armád dislokovaných na území Slovenska. Zároveň odprezentovali ich vysokú profesionálnu pripravenosť na obranu vlasti, ochranu zdravia a majetku našich občanov. Plánované náklady v procese zaúčtovania predložených faktúr: **3000 Eur**

Historický ústav Slovenskej akadémie vied pripravil nasledovné výstupy: KŠIŇAN, Michal. *L'homme qui parlait avec les étoiles : Milan Rastislav Štefánik, héros franco-slovaque de la Grande Guerre*. Paris : Eur'orbem, 2019. 344 s. Collection Histoire(s). ISBN 979-10-96982-08-0. Náklady čerpané: **2000 Eur**

Pripravené monografie:

KŠIŇAN, Michal. *The Man Who Spoke with the Stars, Milan Rastislav Štefánik, the French-Slovak Hero of the Great War*. Monografia pre vydavateľstvo Brill, 2020. Náklady čerpané (preklad): **7000 Eur**

MICHÁLEK, Slavomír. *Milan Rastislav Štefánik and Those Who Followed Him*. Monografia pre vydavateľstvo Peter Lang, 2020. Náklady čerpané (preklad): **9000 Eur**

Medzinárodná konferencia 19.-20. september 2019 – Bratislava, „Italy and the Post-Habsburg Central Europe, occupation, administration, intervention, diplomacy“, v spolupráci s PF UK.

15. ročník literárnej súťaže pre študentov stredných a vysokých škôl - PR aktivita MO SR s témou ***Geniálny generál Štefánik***, september – december 2019.

alokácia **20 000 Eur**

Veteránsky výstup na Ďumbier a Chatu gen. M. R. Štefánika. Nízke Tatry, 18. máj 2019, Turistický výstup so sprievodným programom zameraný na osobnosť M. R. Štefánika, Náklady čerpané: **2999,67 Eur**

Koncert Vojenskej hudby OS SR so sólistami (speváci opernej a modernej hudby), 18. septembra 2019, Bratislava.

alokácia **20 000 Eur**

Uskutočnené plánované aktivity k významným výročiam M. R. Štefánika **v meste Brezová pod Bradlom**, čerpanie finančných prostriedkov k 11.9.2019:

Celoslovenská spomienková slávnosť pri príležitosti 100. výročia tragickej smrti M. R. Štefánika 4.5.2019. Náklady čerpané:	58 077,24 Eur
Infobod na Bradle. Náklady čerpané:	23 794,72 Eur
Vegetačné úpravy Bradla. Náklady čerpané:	85 100,00 Eur
Trvalá udržateľnosť areálu Bradlo. Náklady čerpané:	15 001,29 Eur
Rekonštrukcia strážnice (chaty) na Bradle. Náklady čerpané:	20 840,72 Eur

Uskutočnené plánované aktivity k významným výročiam M. R. Štefánika v **obci Priepasné**: 2 prednášky , putovná výstava, prednáška Lásky M. R. Štefánika. Náklady čerpané **1200 Eur**

Uskutočnené plánované aktivity k významným výročiam M. R. Štefánika v **obci Košariská** k významným výročiam M. R. Štefánika, čerpanie finančných prostriedkov:

Celonárodná spomienková slávnosť. Náklady čerpané **1000 Eur**

II. ročník šachového turnaja detí a mládeže ČR, SR a Rakúska. Náklady čerpané **1000 Eur**

Vokálno - organový koncert v kostole. Náklady čerpané: **6000 Eur**

Komiks M.R. Štefánik - vydanie a uvedenie do života. Náklady čerpané: **10 000 Eur**

Spomienkové podujatia v obci **Ivanka pri Dunaji** boli úspešne zrealizované.

alokácia **20 000 Eur**

Spomienkové podujatia **Spolku rodákov Milana Rastislava Štefánika, Košariská, pobočka Dunajská Lužná** boli úspešne zrealizované.

alokácia **2600 Eur**

Plánované medzinárodné letecké podujatie na letisku v Piešťanoch **Spoločnosti Milana Rastislava Štefánika** bolo úspešne zrealizované. Zabezpečenie preletu leteckej techniky ponad mohylu na Bradle počas Celoslovenskej spomienkovej slávnosti pri príležitosti 100. výročia tragickej smrti M. R. Štefánika 4.5.2019.

alokácia **350 000 Eur**

Uskutočnené plánované aktivity **Trenčianskeho samosprávneho kraja** k významným výročiam M. R. Štefánika:

Zhotovenie a osadenie busty M. R. Štefánika v priestoroch Úradu Trenčianskeho samosprávneho kraja. Náklady čerpané: **6000 Eur**

Akcia "Deti Štefánikovi" organizovaná Centrom tradičnej kultúry v Myjave. Náklady čerpané:

2500 Eur